

КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

Бл. № 57 К1 00/17г-
Дата 14.02.18г.

Вх. № 2/ 2018г.

13.02.2018г.

ДО
Г-Н ПРЕДСЕДАТЕЛЯ
НА КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

СТ А Н О В И Щ Е

на Управителния съвет на Асоциацията на прокурорите в България

по конституционно дело № 10/ 2017 г.

**УВАЖАЕМИ Г-Н ПРЕДСЕДАТЕЛ,
УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,**

С определение от 16.01.2018 г. по конституционно дело № 10/2017 година, Конституционният съд е допуснал за разглеждане искане на Пленума на Върховния касационен съд за обявяване на противоконституционност на разпоредбите на чл. 127, ал. 1 предложения предпоследно и последно, и на чл. 411а, ал. 1, т. 4 от Наказателно-процесуалния кодекс (НПК). На основание чл. 20, ал. 2 от Правилника за организацията и дейността на Конституционния съд (ПОДКС), Асоциацията на прокурорите е поканена да представи становище по образуваното конституционно дело.

С определение от 23.01.2018 г. по к. д. № 12/2017 година Конституционният съд е допуснал по същество искането на Висшия адвокатски съвет (ВАДВС) за обявяване на противоконституционност на редица разпоредби от НПК. С определение от 23.01.2018 г. по същото дело Конституционният съд, след като е установил идентичност на искането на Висшия адвокатски съвет относно чл. 411а, ал. 1, т. 4 от НПК с искането на Пленума на ВКС за същата разпоредба, е постановил присъединяване на к. д. № 12/2017 година, в частта му относно чл. 411а, ал. 1, т. 4 от НПК към к. д. № 10/2017 година.

Управителният съвет на Асоциацията на прокурорите в България, след като се запозна с мотивите на вносителите на исканията за обявяване на противоконституционност на разпоредбите на чл. 411а, ал. 1, т. 4 от НПК и чл. 127, ал. 1, предложения предпоследно и последно от НПК, застъпва тезата за липса на противоречие между Конституцията на Република България (КРБ) и оспорените пред Конституционния съд норми по следните съображения:

Относно чл. 411а, ал. 1, т. 4 от НПК:

Пленумът на Върховния касационен съд е изразил становището, че разширяването на обхвата на компетентността на Специализирания наказателен съд (СпНС) с разпоредбата на чл. 411а, ал. 1, т. 4 от НПК е в противоречие на основни конституционни принципи. Оспорената разпоредба предоставя правомощие на СпНС да разглежда дела за изброените в нормата престъпления, извършени от кръга субекти, очертан лимитативно в същата норма. Според вносителите този законодателен подход превръща СпНС от специализиран в извънреден съд по смисъла на чл. 119, ал. 3 от Конституцията. Съгласно решение № 10/15.11.2011 по к. д. № 6/2011 година на Конституционния съд, СпНС е специализиран, а не извънреден, защото неговата подсъдност е определена „по материя, а не по субект”, респ. критерият за определяне на компетентността на СпНС е предметът на делото, а не качеството на извършителя на престъплението.

В подкрепа на своята теза Пленумът на ВКС е изтъкнал и съображения, обосновани с действащи разпоредби на Закона за съдебната власт (ЗСВ). Съгласно чл. 107б от ЗСВ е предоставено изключително правомощие на председателя на Апелативния специализиран съд да командирова освен съдии от СпНС и съдии от друг окръжен или апелативен съд с ранг на съдии от ВКС. Такова правомощие не е предоставено на друг ръководител на орган на съдебна власт, поради което е налице отклонение от общите правила, които се прилагат за общите съдилища.

Вносителите са обсъдили и разпоредбите на чл. 233, ал. 6 от ЗСВ и чл. 345, ал. 5 от ЗСВ, регламентиращи изплащане на допълнително трудово възнаграждение на магистратите и служителите от специализираните структури, в размер, изчислен по правила на съответната колегия за

индивидуална оценка на резултати от дейността, възлизащ на не повече от шест основни месечни възнаграждения годишно. Допълнителното трудово възнаграждение за магистратите от общите съдилища и прокуратури, както и за военните съдилища и прокуратури се изчислява по друг критерий – съобразно натовареността. По този начин, според Пленума на ВКС, е въведен двоен стандарт и възможност за облагодетелстване на „определени съдии и прокурори”.

Върховните съдии са посочили и друг довод в подкрепа на застъпеното становище - оспорената разпоредба нарушава конституционния принцип за равенство на гражданите пред закона – чл. 6 от КРБ. При обвинение за едно и също престъпление „лицата, посочени в чл. 411, ал. 1, т. 4 от НПК имат право на контрол на постановения акт на три инстанции, докато лицата извън определените в оспорената норма имат право да предизвикат контрол на постановения акт само пред една инстанция”.

Изложените мотиви на Пленума на ВКС се споделят изцяло от Висшия адвокатски съвет. Допълнително ВАДВС посочва, че са накърнени и нормите на чл. 31, ал. 3 и 4 КРБ, чл. 117, ал. 2 КРБ и чл. 121, ал. 1 от КРБ, като представят подробни съображения в тази насока.

Управителният съвет на Асоциацията на прокурорите в България не споделя тезата, че разпоредбата на чл. 411, ал. 1, т. 4 от НПК противоречи на Конституцията и в частност, че разпоредбата придава на специализирания наказателен съд характеристика на „извънреден съд” по смисъла на чл. 119, ал. 3 от КРБ.

Историята съдържа пример за извънреден съд, действал на територията на нашата държава и това е Народният съд за съдене на виновниците за въвличане на България в Световната война срещу съюзените народи и за злодеянията, свързани с нея. Народният съд е учреден с Наредба – закон (обнародвана на 12.01.1945 г.), в която са легитимирани неговата материална компетентност, структурна – организационна форма, процедурата по съдене на виновните лица и срок на функциониране (до 31.03.1945 г., съгласно чл. 9 от Наредбата – закон).

В чл. 1-ви от Наредбата – закон (по-нататък „Наредбата”) е очертан кръгът лица, подлежащи на наказателно преследване за извършени престъпления, изброени в чл. 2-ри от същия акт. Съгласно посочената разпоредба „Учредява се Народен съд за съдене извършилите престъпни деяния, предвидени в този закон: а) министри от правителствата през времето от 1 януари 1941 година до 9 септември 1944 година; б) народни представителни от XXV Обикновено народно събрание и в) други граждански или военни лица. Индивидуализацията в чл. 1-ви, б. „А” и „Б” на субектите, подлежащи на наказателно преследване, не само съобразно заеманата длъжност, но и с оглед на периода на нейното заемане, води до безспорния извод, че нормата е създадена „intuito personae”, т.е. с оглед на субекта. Поради това и с оглед въвеждането на престъпления при действащ към онзи момент Наказателен закон, липсата на възможност за обжалване или потвърждаване на постановената от Народния съд присъда, придава извънреден характер на дейността на учредения съд. Този извод се подкрепя и от факта, че Наредбата-закон за създаване на народния съд е противоречала на действащата към онзи момент Търновска конституция.

Съпоставянето на разпоредбата на чл. 1, б. А и б. Б от Наредбата с разпоредба на чл. 411, ал. 1, т. 4 от НПК води до извода, че в оспорената по настоящото дело норма признакът „субект на престъплението” се отнася до група лица, имащи определено длъжностно качество, а не до конкретно лице, към което да е насочена наказателна репресия.

Специализираните структури не са създадени за конкретен специален случай, който ще разглеждат. Те имат национална компетентност и нямат времево ограничение, в което да се простира дейността им. В глава XXXIа от НПК, „Особени правила за разглеждане на дела, подсъдни на специализирания наказателен съд” не се съдържа регламент на особени процедури, които да отличават работата на специализираните структури, спрямо общите съдилища и прокуратури. Нещо повече, съгласно разпоредбата на чл. 411, ал. 7 от НПК при колизия между компетентността на специализирания наказателен съд и военния съд, делото се гледа от военния съд. Последното недвусмислено дава израз на волята на законодателя, че компетентността на СпНС не е абсолютна по своя характер.

В подкрепа на изразеното от нас становище следва да се посочи, че органите на досъдебното производство по дела, подсъдни на специализирания съд, провеждат разследването при спазване общо важимите за всички органи на досъдебното производство и за общите съдилища основни принципи и правила за събирането, приобщаването, проверка и оценка на доказателствата и доказателствените средства.

Нормата на чл. 411д, ал. 2 от НПК също не превръща СпНС в извънреден съд. Разпоредбата е изменена със ЗИДНПК, обн. „Държавен вестник“ бр. 63/ 2017 г., в сила от 05.11.2017 г. и създава задължение на съдията от СпНС да насрочи делото в разпоредително заседание в едномесечен срок от неговото постъпване в съда. Макар този срок да е по-кратък, в сравнение със срока по чл. 247а, ал. 2, т. 1 от НПК, предоставен на общите съдилища, нормата не се намира в колизия с нито едно конституционно предписание. Вмененото по законодателен път задължение за СпНС по чл. 411д, ал.2 от НПК е израз да дискреционната власт на законодателя, упражнена съобразно чл. 84, т. 1 от КРБ. Това законодателно решение обективира и функционалната връзка между представителите на законодателната и изпълнителната власт по повод държавната политика, провеждана от изпълнителната власт, съобразно конституционните си правомощия по чл. 105, ал. 1 и 2 от КРБ, в областта на наказателното преследване за корупционни престъпления, извършени от лица, заемащи висши държавни длъжности. По своето естество разпоредбата на чл. 411д, ал. 2 от НПК, не нарушава баланса между легитимната цел на законодателя и конституционните права на гражданите, поради което и не придава извънреден характер на специализирания съд.

Следва да се посочи, че поради липсата на изрични норми в гл. XXXVa от НПК и с оглед разпоредбата на чл. 411е от НПК, предмета на касационното обжалване на актове на АСпНС пред ВКС се определя съгласно чл. 346 от НПК, следователно е практически невъзможно триинстанционно производство за дела пред СпНС, когато за същите дела процедурата пред общите съдилища приключва пред окръжния или апелативния съд.

Чл. 107б, ал. 1 от ЗСВ и чл. 233, ал. 6 от ЗСВ също не придават на СпНС характеристиката на извънреден съд.

Следва да се отбележи, че правомощието на Председателя на АСпНС по чл. 107б от ЗСВ да командирова съдии от апелативни или окръжни съдилища може да бъде упражнено при наличието на две кумулативно съществуващи предпоставки: 1) съдия от АСпНС да е възпрепятстван да изпълнява длъжността си и 2) Да е налице невъзможност на негово място да бъде командироват съдия от СпНС. По аргумент от чл. 107б, ал. 1, изр. 2-ро председателят на АСпНС не може да командирова съдии от други съдилища, ако причината за това е невъзможност да се формира състав.

Разпоредбата на чл. 107б, ал.1 от ЗСВ съдържа достатъчно гаранции за това, че командироването на съдии от други съдилища в АСпНС (и единствено в АСпНС) се извършва съобразно общоважимите за всички магистрати правила и то при наличието на строго определени от закона предпоставки. Нормата на чл. 107б, ал.1 от ЗСВ разкрива ясно целта на законодателя - да осигури ритмичност в работата на АСпНС, като осигурява възможност на съда да приключва делата (които обичайно са от изключителна и правна сложност) в съответствие с чл. 22 от НПК - в рамките на разумните срокове.

Разпоредбата на чл. 233, ал. 6 от ЗСВ следва да се тълкува, като израз на намерението на законодателя да мотивира магистрати да заемат длъжност в специализираните структури.

С оглед на законодателната целесъобразност на разпоредбата на 107б от ЗСв и чл. 233 от ЗСВ, считаме че те не придават на СпНС характера на извънреден съд.

Разпоредбата на чл. 411, ал. 1, т. 4 от НПК не накърнява презумпцията за невиновност, прогласена в чл. 31, ал.3 от КРБ, изтъкнато от ВАДВС като друго основание в подкрепа на тезата за „извънреден съд”. От съдържанието на глава XXXVa от НПК е видно, че липсва норма, дерогираща разпоредбата на чл. 16 от НПК, в която чл. 31, ал. 3 от КРБ намира своя израз. В глава XXXVa от НПК липсва специална норма, която да поставя под съмнение, че СпНС би нарушил принципа за равенство на гражданите в наказателното производство, както и че СпНС не би изпълнил задължението си,

произтичащо от нормата на чл. 12, ал. 1 от НПК, в която е инкорпорирана нормата на чл. 6, ал. 2 от КРБ, да спазва предоставените от закона гаранции за страните в наказателния процес да упражняват своите процесуални права.

Съгласно решение № 10/2011 година, по к. д. 6/2011 година на КС, специализираният наказателен съд е „редовен съд в системата на Република България и не заема някакво специално място”. В същото решение е отразено и следното: „Конституционният съд не споделя доводите в искането за хипотетична недобросъвестност на прокурора... Добросъвестността на органите на власт, в т. ч. и на органите на съдебната власт трябва да се предполага... Конституционният съд вече се е произнесъл с решение № 1 от 2005 година по к. д. 8 от 2004 година, че намира за неприемлива конструкция, при която съществува хипотетичната възможност прокурорът да е недобросъвестен...”. Предприетите законодателни промени след постановяване на това решение в устройствения Закон за съдебната власт и в НПК, глава XXXIa, не дават основание за друга констатация, различна от тази на Конституционния съд в посоченото решение.

Поради изложените по-горе съображения Управителният съвет на Асоциацията на прокурорите в България застъпва становището, че разпоредбата на чл. 411a, ал. 1, т. 4 от НПК не противоречи на Конституцията и в частност на чл. 119, ал. 3 от КРБ.

Относно разпоредбата на чл. 127 от НПК

Пленумът на Върховния касационен съд оспорва разпоредбата на чл. 127, ал. 1 от НПК в частта „ревизионните актове, с които са установени данъчни задължения и задължения за осигурителни вноски и приложените към тях ревизионни доклади, както и докладите по чл. 19 от Закона за държавната финансова инспекция от извършените финансови инспекции и одитните доклади по чл. 56 от Закона за сметната палата и приложените към тях документи.” Върховните съдии застъпват становището, че в тази част нормата на чл. 127, ал.1 от НПК противоречи на чл. 121, ал. 1 от КРБ, установяваща изискване за съдилищата да осигуряват равенство и условия за състезателност на страните в процеса, както и на чл. 6 от Европейската конвенция за правата на човека и основните свободи (ЕКПЧОС).

Според Пленума на ВКС, посочените категории документи не притежават официалната удостоверителна сила по чл. 131 от НПК, поради което съдържащите се в тези документи факти подлежат на установяване с всички доказателствени средства по реда на НПК. Приложението на чл. 127, ал. 1 от НПК, предложението предпоследно и последно в наказателния процес, се явява нарушение на чл. 6 от ЕКЗПЧОС, установяваща правото на справедлив процес, в аспектите на състезателност и равенство на средствата.

Управителния съвет на Асоциацията на прокурорите в България не споделя изложените доводи. Считаме, че разпоредбата на чл. 127, ал. 1 НПК в нейната оспорена част, не противоречи на Конституцията и на чл. 6 от ЕКЗПЧОС.

Изменението на чл. 127 НПК касае приемането на ревизионните актове, с които са установени данъчни задължения и задължения за задължителни осигурителни вноски и приложените към тях ревизионни доклади, както и докладите по чл. 19 от Закона за държавната финансова инспекция (ЗДФИ) от извършени финансови инспекции и одитните доклади по чл. 56 от Закона за Сметната палата (ЗСП) и приложените към тях документи, за писмени доказателствени средства.

Тези ревизионни актове, с които са установени данъчни задължения и задължения за задължителни осигурителни вноски и приложените към тях ревизионни доклади отразяват обективни факти по установяването от компетентен орган на данъчни задължения. Само по себе си това обстоятелство не сочи на състав на престъпление, тъй като престъплението освен елементи от обективна страна има и субективна такава, която също подлежи на доказване в наказателния процес. Ревизионният акт е посоченият в закона титул, въз основа на който се приема наличието на данъчни задължения. Националната агенция за приходите (НАП) е държавният орган, който е компетентен да определи наличието или липсата на данъчни задължения за конкретно данъчно-задължено лице. В тази връзка, възможността за съдебно обжалване на актовете на тази институция е гаранция за законност им и това е именно аргумента, с оглед на който няма пречки констатациите от ревизионните актове за наличие на данъчни задължения да се използват в наказателния процес. Дали ще бъдат признати констатациите от ревизионния акт като писмено доказателствено средство и

ще бъдат ползвани фактите по него за установените данъчни задължения, или ще се стигне до назначаване в хода на наказателното производство на съдебно-счетоводна експертиза за установяването на данъчните задължения и после ще се ползва заключението ѝ, съдът е длъжен да преценява поотделно и в съвкупност с останалите доказателства в производството.

Аргумент, в полза на изразеното от нас становище откриваме и в решение № 2 от 30.03.2000 г. по к. д. № 2/2000 година на КС. Според Конституционния съд „Установяването на права и/или задължения на данъчния субект с данъчен акт логически може да се обоснове само с предположението, че направените в акта констатации са верни. Същевременно, предположението за истинност на фактическите констатации в данъчния акт е свързано с предположението за законност, обективност и добросъвестност на данъчните органи при изпълнение на техните задължения. Това предположение се основава на друго предположение - че е изпълнена конституционната повеля, според която производството по делата осигурява установяването на истината (така изрично за съдебното производство – чл. 121, ал. 2 от КРБ) Този основен логически и конституционен принцип важи и за административното производство, каквото е данъчното производство. Той се подкрепя и от създаването на процесуални гаранции в данъчното производство, обжалваемостта на данъчните актове и отговорността на данъчната администрация за вредите, причинени от нея. От друга страна, законодателят е свободен да създава обикновени законови презумпции, доколкото с тях не нарушава основни конституционни права. Конституцията не съдържа забрана за създаване на такива презумпции. Съдът не открива нарушение на конституционни принципи в така създадената уредба.”

Следва да се отбележи, че и до промените в НПК в коментираната им част, съдът е приемал ревизионните доклади и актове като писмени доказателствени средства, като това как те ще бъдат ценени от решаващия орган в наказателния процес винаги е било въпрос по същество.

Изложените по-горе доводи ни дават основание да приемем, че чл. 127, ал.1, предложения предпоследно и последно от НПК не накърнява принципа за състезателност в наказателния процес (чл. 12 НПК), принципа за

АСОЦИАЦИЯ НА
ПРОКУРОРИТЕ
В БЪЛГАРИЯ

Гр.София, ул."Алабин" №34,
тел.02/9219 330, fax 02/9885895

E-mail : apb@prb.bg, Internet: <http://apb.prb.bg>

разкриване на обективната истина (чл. 13 НПК), принципа за вземане на решение по вътрешно убеждение (чл.14 НПК), правото на защита (чл. 15 от НПК) и презумпцията на невинност на обвиняемия (чл. 16 от НПК). Наред с това следва да се отчете, че презумпцията за достоверност на установените от данъчните органи факти, призната за конституционносъобразна с решение № 2/2000 година по к. д. № 2/2000 година на КС, осигурява възможност на съда да разгледа делото в разумен срок (чл. 22 от НПК), в случаите когато страните в наказателния процес не оспорват тези факти.

Изложените по-горе доводи дават основание на Управителния съвет на Асоциацията на прокурорите в България да застъпи становището за конституционносъобразност на нормата на чл. 411а, ал. 1, т. 4 от НПК и на чл. 127, ал.1, предложени предпоследно и последно от НПК.

С уважение,

Евгени Иванов

Председател на Управителния съвет
на Асоциацията на прокурорите в България